

# ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ  
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ  
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ  
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ  
ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ  
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ**



**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ  
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ  
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,  
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ  
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ  
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ  
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ**



**ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ  
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ**

**ΕΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ  
1930**

**ΤΕΥΧΟΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄**

Ε.Υ.Δ της Κ.ε.Π.  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΣΥΜΒΟΛΗ  
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑΝ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΘΕΣΜΙΩΝ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝ. Σ. ΤΖΙΟΒΑ

Δ. Ν. Γραμματέως Πταισματοδικείου Κομοτινής.

Υπό τοῦ κ. Π. Κ. Βιζουκίδου γράφοντος ἐκ Βερολίνου, διαπρεποῦς τοῦ ἀρχαίου Ἀττικοῦ Δικαίου ἐρμηνευτοῦ, ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ διπλοῦν τεῦχος τῶν «Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν» τοῦ ἔτους 1927 (σελῖς 5—53) ἐμπεριστατωμένη καὶ σπουδαιοτάτη πραγματεία περὶ τῶν Ἡπειρωτικῶν Θεσμίων καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν προνομίων τοῦ Ζαγορίου, ἐν ἧ ὁ συγγραφεὺς μετὰ περισσῆς σαφηνείας καὶ διὰ γλαφυρᾶς γλώσσης ἐξετάζει τὸ ζήτημα ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

Υπό τοῦ εὐρυμαθοῦς καὶ πολυγράφου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου κ. Δημ. Σάρρου, Ζαγορισίου, διὰ πραγματείας του δημοσιευθείσης εἰς τὸ τρίτον τεῦχος τῶν «Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν» τοῦ ἰδίου ἔτους (σελῖς 286—301) συμπληρωματικῶς προσετέθη ὅτι ἔδει νὰ προστεθῆ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Π. Βιζουκίδου ἐξετασθὲν θέμα.ι

Ὁ κ. Βιζουκίδης ὁμῶς, διὰ τῶν ποικίλων του σημειωμάτων δημοσιευθέντων εἰς τὸ διπλοῦν τεῦχος τῶν «Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν» τοῦ ἔτους 1928 (σελῖς 233—237), μεταξὺ ἄλλων ἐκφράζει τὴν λύπην τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασε διὰ τὴν μὴ εἰς τὴν ἐν τῇ πρώτῃ πραγματεία του ὑποτιπωθεῖσαν ἐκκλήσιν ἀπάντησιν τῶν λογίων Ἡπειρωτῶν, καὶ παρακατιῶν λέγει: «Εἶνε λυπηρὸν καὶ χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῶν καιρῶν, ὅτι οὐδεμία εἶδησις, ἀφορῶσα εἰς τὰ Ἡπειρωτικὰ ἔθιμα, ἐλήφθη μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης παρὰ τὰς θερμὰς ἡμῶν παρακλήσεις, ἃς καὶ αὐθις ἐντονώτερον διατυποῦμεν ἐνταῦθα».

Γράφων ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς τῆς Δυτικῆς Θράκης, καὶ μακρὰν τῆς πατρίδος μου τῶν Ἀσπραγγέλων (Δοβρᾶς) τοῦ Ζαγορίου, ἐπιθυμῶ, χωρὶς κἄν κοσῶς οὐδὲ μακρόθεν νὰ διανοηθῶ νὰ διαψεύσω τὸν σοφὸν ἄνδρα εἰς τὰς ἀπέλπιδάς του κρίσεις, ν' ἀνταποκριθῶ ὅση μοι δύναμις εἰς τὴν θερμὴν ἐκκλήσιν του, καὶ νὰ θέσω ὑπ' ὄψιν του ἐν παλαιὸν ἔγγραφον περιουλλεγὲν ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὴν πρὸ ἑξαμήνου μετάβασίν μου ἐπ' ὀλιγομήνην

ἀδεία εις τὴν γενέτειράν μου. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἀφορᾷ ἐκποίησην διὰ πλειοδοτικῆς δημοπρασίας ἀκινήτου περιουσίας καθυστεροῦντος φόρου Δοβριανίτου, πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ. Ὁ κ. Π. Βιζουκίδης, γράφων ἐν ταῖς «Ἑπειρωτικοῖς Χρονικοῖς» τὴν περὶ Ἑπειρωτικῶν Θεσμίων Ἐρευναν, ἀναφέρει (ἐν σελίδι 19 τεῦχος Α' καὶ Β' τοῦ 1927) τὰ ἑξῆς: «Ἡ περιφέρεια τοῦ Ζαγορίου ἐκέκτητο παλαιόθεν συνταγματικὴν τινα αὐτοδιοίκησιν» καὶ παρακατιῶν ἐκθέτει, ἐν σελίδι 22, τὰ ἑξῆς: «Γνωρίζοντες ὅποιας πιέσεις καὶ ἐξευτελισμοὺς θὰ ὑφίσταντο οἱ οἰκεῖοι τῶν Ζαγορισίων ὑπὸ τῶν βαρβάρων δυναστῶν ἐν περιπτώσει καθυστερήσεως τῶν βασιλικῶν καὶ αὐθεντικῶν φόρων καὶ ἐκ τοῦ συναισθήματος τῆς κοινῆς ἀλληλεγγύης ὁρμώμενοι, εἶχον θεσπίσει παλαιόθεν ὅπως οἱ ἐκαστοτε ἐνδημοῦντες συγχώριοι καταβάλλωσι πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ὀφειλόμενα ποσά. Τὸ μέτρον τοῦτο ἦτο βεβαίως πρακτικὸν καὶ σωτήριον, ἀλλ' ἐπικίνδυνον ὅπως ὅποτε, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχεν ἀσφάλεια πρὸς εἴσπραξιν τῆς ὑπὸ τυχὸν δυστρόπων συγχωριῶν καθυστερουμένης ἀναλογίας. Διὰ τὴν περίπτωσιν λοιπὸν ταύτην ἐλήφθη εἰδικὴ πρόνοια καὶ ἐθεσπίσθη ὑπὸ τοῦ κοινοῦ, ὅπως, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οἶκός τις εἶχε βαρῦτατα ἐπιφορτισθῆ διὰ τῶν καθυστερουμένων φορικῶν ἀναλογιῶν καὶ τῶν τόκων τούτων ὥστε νὰ θεωρῆται ἀδύνατος ἢ ἀβίαστος πληρωμῆ, ἢ κοινότης τοῦ χωρίου προβαίη, ἐκόντος ἢ ἄκοντος τοῦ ὀφειλέτου, εἰς πλειοδοτικὴν ἐκποίησην τοῦ ὅλου ἢ μέρους τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας αὐτοῦ πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν ὑπαρχουσῶν φορολογικῶν του ὑποχρεώσεων». Καὶ ταῦτα μὲν πάντα ὁ σοφὸς μελετητῆς ἐξάγει ἐκ τῶν εἰς τὴν ὡς ἄνω προγματείαν του δημοσιευομένων δύο ἐγγράφων ὑπὸ ἡμερομηνίας 7 Μαρτίου τοῦ 1828 καὶ 8 Μαΐου 1832, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ προνόμια τοῦ Ζαγορίου «Σιουρούτια», ἐκ τῶν φράσεων δὲ τούτων «ἀπεκατεστάθη καὶ εὐρέθη ἀπὸ παλαιὸς χρόνους» («Ἑπειρωτ. Χρον.» 1927 σελ. 33) συμπεραίνει ὅτι ἀπὸ τῆς καταλήψεως ἢ μᾶλλον τῆς παραδόσεως τῶν Ἰωαννίνων κατὰ τὸ 1431 μέχρι τῆς ὡς ἄνω ἡμερομηνίας τῶν ἐγγράφων οὕτως αὐτοδιφκεῖτο τὸ Ζαγόριον. Συγχαίρων τὸν βαθυστόχαστον μελετητὴν διὰ τὰ ἀξιόλογα συμπεράσματά του, διὰ τοῦ κατωτέρω δημασιευομένου ἐγγράφου εὐγενῶς παραχωρηθέντος μοι παρὰ τοῦ συγχωριανοῦ μου κ. Ἰωάννου Παπαμίχου ἔρχομαι νὰ ἀποδείξω τὸ ἀληθὲς τῶν ἰσχυρισμῶν του καὶ δὴ ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τῆς διὰ δημοπρασίας πωλήσεως τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ καθυστεροῦντος φορικῆς ἀναλογίας Ζαγορισίου, ὅτι οὕτω συνέβαινε καὶ πρὸ τοῦ 1828. Δὲν γνωρίζω ἐὰν σφύζονται καὶ ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἄλλα παρόμοια ἔγγραφα, φρονῶν ὅμως ὅτι ἔστω καὶ ἐλάχιστα συμβάλλω εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ζητήματος ἐχάραξα τ' ἀνωτέρω· ἐξαιτούμαι δ' ὄθεν τὴν εὐμενῆ κρί-

σιν τῶν κάλλιον ἐμοῦ εἰδότεων. Τὸ ἔγγραφον ἔχει ὡς κατωτέρω παρατίθεται μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὀρθογραφίας.

«Μὲ τὸ παρὸν φανερόνομεν κε ομολογοῦμεν ἔμεῖς ἰ χοριανὶ Δοβριανίτις οτι ὁ Τίνος Ραύτης τὸ ὄσπίτι του χρεοστι Βασιλικὸν δόσιμον πεκαγιᾶν τὶς χώρας κε μὴ ἔχοντας νὰ τὰ πλερόσι ἀπεφασίσαμεν κατὰ τὸ τοπινὸν τοῦ βιλαετιοῦ κε εβγάλαμεν τὸ ἀμπέλι του στὴν «Ρόσιαν» σὸ μεζάτι κε τὸ ἐπουλίσαμεν τοῦ Παπαμίχου Μανούση διὰ γρόσια 420 κε τετρακόσια τριάντα τὸ ὄπιον ἀμπέλι σινορέβι ἀπὸ κάτου ἀπὸ τοῦ Γιώργη Μπέτζου, κε ἀπάνο ἀπὸ τοῦ Τριαντάφυλλου Κονιτζότη κε νὰ ἴνε κε νᾶνε ἴδιος κε καθολικὸς νικοκίρις ὁ Παμαμίχος ὁσᾶν ἰδικό του μοῦλκι κε ἂν τοῦ πιαξι κανένας νᾶχομε νὰ τοῦ ἀποκρινόμεστε ἰμῖς ἰ χοριανὶ σὸ βιλαετιον κε οὔτος ἰδόμεν τὸ παρὸν μας

ἰς ἐνδειξιν 1824 Αὐγούστου 1

- |                                  |  |
|----------------------------------|--|
| 1) Οἰκονόμου βεβεόνω             | 13) Γιοργιος Μπέτζος βεβιόνω                                   |
| 2) Παπαγιώργης βαιβεόνω          | 14) Γιάννης Σάκας βεβαιόνω                                     |
| 3) Παπαχρισοδούλου βεβεόνω       | 146) Ζώης Μανηλικοῦ βεβιόνω                                    |
| 4) Χαρισι σκουτέρι ὑπόσχομαι     | 15) Γιάννης Μπρωκούμης βιβιόνω                                 |
| 5) Κόστας Τζόνις βεβεόνω         | 16) Κοσταντῆς Χρόνις βιβιόνω                                   |
| 6) Γηοργις Νάστος βεβιόνω        | 17) Γεώργης Ζούνης βεβαιόνω <sup>1</sup>                       |
| 7) Χατζηπετσαλήτης βεβιόνω       | 18) Χατζηκῶνστας βεβιόνω                                       |
| 8) Χρόνης... βεβιόνω             | 19) Αν. Γκάνος βιβιόνω   |
| 9) Ἄναγνόστις βεβιόνω            | 20) Παπαγιάννης βεβιόνω  |
| 10) ..... Αγγέλης βεβιόνω        | 21) Τινεραύτης βιβιόνω   |
| 11) ..... βεβιόνω                | 22) (Τουρκιστι Ζεϊνέλ) καὶ Ἑλληνιστι Ζεϊνέλ Τζομπᾶνος μαρτυρό. |
| 12) Λᾶζος Χατζηαποστόλις βεβιόνω |  |

Δηλοῦται δηλονότι διὰ τοῦ παρατιθεμένου ἔγγραφου ὅτι ὁ Κωνστ. Ράπτης (Ντῖνος Ραύτις), κάτοικος Δοβριάς, καθυστέρει φορικᾶς ἀναλογίας καὶ «μὴ ἔχοντας», κατὰ τὴν φράσιν τοῦ ἔγγραφου, νὰ τὰς πληρώσῃ, οἱ συγχωριανοὶ του «ἐβγάλαν εἰς τὸ μεζάτι», ἤτοι εἰς πλειοδοτικὴν δημοκρασίαν, ἕνα ἀμπελῶνά του κείμενον εἰς τὴν τοποθεσίαν «Ρόσιες» καὶ τὸν ἐπώλησαν εἰς τὸν ἐπίσης συγχωριανὸν τῶν Παπαμιχαῆλ Μανούσον. Τὸ λεκτικὸν τοῦ ἔγγραφου παραβαλλόμενον μὲ τὸ τοῦ ἔτους 1828 τὸ δημοσιευθὲν εἰς τὰ «Ἑπειρωτικὰ Χρονικά», ὡς προεῖρηται, ὁμοιάζει κατὰ

<sup>1)</sup> Φαίνεται ὅτι ὁ ἐκ τῶν ὑπογραφομένων Γ. Ζούνης θὰ ἐχορημάτισε καὶ Βεκίλης Δοβριάς καθ' ὅσον φέρεται ὡς ὑπογράφας καὶ τὰ δύο ὡς ἄνω ἔγγραφα, περὶ ὧν ποιεῖται λόγος ἐκ Π. Βιζουκίδης, τῶν 1828 καὶ 1832.

πολὺν μὲ τὰ προδημοσιευθέντα, ἰδίᾳ δὲ προκειμένου περὶ νομικῶν εἰς τὴν τουρκικὴν λέξεων, λ. χ. πεκαγιᾶν, μοῦλκι, μεζάτι κλπ. Ἀπορίας ὅμως ἄξιον εἶναι διατί συνυπέγραψε καὶ ὁ Τοῦρκος ποιμὴν Ζεϊνέλ. Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, διότι ὁ ἀγοραστής ἐνόμιζεν ὅτι κάλλιον θὰ ἐξησφαλί- ζετο διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐν λόγῳ ποιμένος, ἐφ' ὅσον οὗτος δὲν συ- νεκέντρον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ συγχωριανοῦ. Τὸ ἔγγραφον εἶναι συντεταγμένον ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου ἄνευ χαρτοσήμου ἢ ἄλλων ἐνσή- μων, ἐφ' ὅσον οἱ Ζαγορίσιοι ἐπλήρωνον κατ' ἀποκοπὴν τοὺς φόρους των εἰς τὸν Τοῦρκον κατακτητὴν, ἀποτελεῖ δὲ τὸν ἰδανικώτερον καὶ ἀπλούστερον τρόπον τῆς ἀγοραπωλησίας ἀκινήτων καὶ ἀποδεικνύει τὸ πνεῦμα τοῦ συμβιβασμοῦ, ὅπερ διῆκε τοὺς Ζαγορισίους μὴ ἀποδεχομένους ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ προσφύγωσιν εἰς τὴν Τουρκικὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ λύοντας πάσας τὰς διαφορὰς των διαιτητικῶς. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν εἶχον κατορθώσῃ νὰ συγκεντρώσωσιν ἐν ἑαυτοῖς, αὐτονομηθέντες οὕτω καὶ διατηρήσαντες ἀμόλυντα ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην τύσον τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, ὅσον καὶ τὴν γλῶσσαν μέ- χει τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐκ νέου περίλαμπρος ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς Ἐλευ- θερίας καὶ εἰς τὰ παρθένα δάση τοῦ ἱστορικοῦ Ζαγορίου.